

מכון אדם וחייה
לקידום דו-קיום בינו ובין בעלי-החיים

שאלות ותשובות על קינון סנוניות באזורי מגורים ועסקים

תשתית לתנועה הסביבתית

1. למה כדאי להתחשב בסנוניות המקנות בבניין שלי?
2. האם מותר להסיר קן של סנוניות?
3. הסנוניות מלכלכות את המרפסת שלי. מה לעשות?
4. האם הסנוניות מועילות לנו במשהו?
5. האם סנוניות עלולות להעביר מחלות למשפחתי או לחיות שבביתי?
6. האם סנוניות עלולות לתקוף אותנו?
7. סנוניות התמקמו בבניין שלי. מתי הן יסיימו את הקינון?
8. האם הסרת קן לאחר תום הקינון פוגעת בסנוניות?
9. הסנוניות סיימו לקנן בביתי, ולמרות כל הנאמר לעיל אני רוצה שהן לא יחזרו לקנן כאן. מה לעשות?
10. ראיתי מישהו הורס קן פעיל של סנוניות. מה לעשות?
11. שכן שלי מאיים להרוס קן פעיל של סנוניות. מה לעשות?
12. קן הסנוניות התמוטט והגוזלים נפלו איתו. מה לעשות?
13. איך אפשר למשוך סנוניות לקנן בביתי?
14. נדמה לי שראיתי סנוניות. איך מזהים אותן?
15. יש קן מבויץ בבניין שלי. איך מזהים את מין הסנונית?
16. למה אין בעלון הזה צילומים יפים של סנוניות בקן?

1. למה כדאי להתחשב בסנוניות המקננות בבניין שלי?

אם סנוניות בחרו לקנן בבניין שלך, מובטחת לך חוויה מרתקת ומרגשת במיוחד. קשה להישאר אדיש למבצעי התעופה האקרובטיים של הסנוניות, המלווים בקולות עדינים ונעימים לאוזן האנושית. הסנוניות בונות את קינן במקום חשוף בבניין, ורבות מהן אינן חוששות מאיתנו ומאפשרות לנו לראות מבצע בנייה מהמרשימים ביותר בטבע. בני-הזוג אוספים כדוריות בוץ קטנות

בני-אדם וסנוניות חיים בדו-קיום כבר אלפי שנים. הסנוניות הסתגלו למבנים מעשה ידי אדם כמקום קינון, ובני-האדם קיבלו את קרבתן בשמחה כמדבירות חרקים מומחיות וגם התפעלו מיופיין, מכישורי ההורות המצוינים שלהן ומהרגלי נדידתן הדייקניים. בתרבויות רבות ושונות זכו הסנוניות להגנה ונחשבו לסמל חיובי – למשל כמקור של מזל טוב לדיירי הבית.

את הגוזלים, שעומדים וממתנים ליד קצה הקן ימים רבים לפני שהם יכולים לעוף. לבסוף, אין חוויה מרגשת יותר מצפייה בניסיון התעופה הראשון של גוזל שעקבת אחרי סיפורו האישי במשך שבועות; ואם לא הצלחת לראות את האכלת הגוזלים בקן עצמו, אפשר לצפות בהאכלות המתקיימות במקומות בולטים סביב ביתך במשך ימים אחדים לאחר הפריחה מהקן.

משלוליות בסביבה ומצרפים אותן אחת-אחת עד שנוצר מבנה הולם לצורכיהן. הסנוניות מפגינות אומץ-לב מול אויביהן שהתקרבו לקן – אפילו ציפורים גדולות ומסוכנות, ולעתים גם יונקים. כשהגוזלים בקן צעירים, אפשר לראות את ההורים יוצאים מהקן כשבמקורם לשלשת (הפרשת ציפורים); ההורה נושא את לשלשת הגוזל ומטיל אותה הרחק מהקן. בתקופת ההאכלה מגיעים ההורים מדי דקות אחדות להאכיל

למרות התמונה הנעימה הזו, לא הכל ורוד במפגשי אדם-סנונית. הסנוניות מכל המינים מתמעטות בגלל שינויי האקלים והרס בתי גידול טבעיים. גם הבנייה החדשה אינה מיטיבה איתן, ולכן סנוניות שבחרו לקנן בבניין שלך הן זכות נדירה וקרן אור אקולוגית בעולמך.

עם הניכור הגובר מהטבע יש שאינם מקבלים בברכה את קרבתן של הסנוניות. בגלל מעט בוץ על הקיר,

נקודות לשלשת על הרצפה (שאפשר למנוע בקלות, ראו תשובה 3), או אף חששות לא מוצדקים, סנוניות רבות סופגות פגיעה בקיניהן. הופעת סנוניות בבניין שלך היא אפוא הזדמנות יחידה במינה להפגין שכנות טובה – לקבל בסובלנות את השותפות החדשות לבניין, להגן עליהן מפני שכנים פחות סובלניים וליהנות מהזדמנות מיוחדת במינה ללב, לעיניים, לאוזניים וגם לחינוך ולקשר טוב עם הסביבה.

2. האם מותר להסיר קן של סנוניות?

לא. כל פגיעה בקן פעיל של סנוניות מכל המינים אסורה לפי שני חוקים.

החוק להגנת חיית הבר, תשט"ו-1955 אוסר "צידה" (ציד), המוגדרת בחוק כ"עשיית מעשה מתוך כוונה לפגוע בחייה, בשלומה או בחירותה של חיית בר, או להדריך את מנוחתה, או לסכן את התפתחותן הטבעית של ביציה". אם כן, הרס קן פעיל של סנוניות מהווה עבירה על החוק,

שהעונש המרבי על הפרתו הוא שנתיים מאסר. החוק מסמיך רשות אחת בלבד לפגוע בקן פעיל: רשות הטבע והגנים. הרשות מוסמכת לספק היתר ציד של חיות בר מוגנות במקרה שנשקפת מהן סכנה לבני-אדם, אך סנוניות אינן מסכנות איש.

חוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי-חיים), תשנ"ד-1994 מחזק את ההגנה על הסנוניות מפני השמדת

הסנוניות את הגישה לקינן הפעיל עוברים על החוק. "מרחיקי יונים" ולמדברים אין שום סמכות בתחום זה, וגם לא למחלקות השונות ברשות המקומית. כמו כן, רשות הטבע והגנים אינה מוסמכת לקבוע החרגות מחוק צער בעלי-חיים.

קינים פעילים. ההוראה המרכזית בחוק היא "לא יענה אדם בעל-חיים, לא יתאכזר אליו ולא יתעלל בו בדרך כלשהי." העונש המרבי על הפרת הוראה זו הוא שלוש שנות מאסר.

שימו לב שגופים שונים ההורסים קינים פעילים או חוסמים בפני

3. הסנוניות מלכלכות את המרפסת שלי. מה לעשות?

הפתרון הטוב ביותר הוא **התקנת מדף מתחת לקן**, ולעתים גם תחת מקום עמידתן הקבוע של הסנוניות ליד הקן. אפשר להתקין מדף קבוע, אך מכיוון שהלכלוך הצפוי להצטבר תחת הקן כולל רק מעט חומר קינון שהתפורר ולשלשת במשקל זניח, אפשר לאלתר מדף בהשקעה מזערית. כשהקן צמוד לקיר, אפשר להשתמש בדיקט דק, בפוליגל (פלסטיק חלול) או בקרטון (למשל ארגז קטן שנחתך באלכסון). בתחנות רכבת ובמרכזי עסקים בעולם נעשה שימוש נרחב במדפי פוליגל מעוצבים שיוצרו לשם כך.

קן סנונית הרפתות במרכז מסחרי, עם מדף לשלשת ממתכת שמומן בידי המועצה המקומית שוהם (שוהם, 2021), [רוני קינדרמן](#)

קן סנונית הרפתות ומגש שהוצב תחתיו
לאיסוף לשלש, בתוך פאב (בולגריה,
[strangerbabble](#), Twitter, 2019)

בהתקנת מדף יש לשים לב לשלוש
בעיות. א) חשוב להיזהר שלא
להפחיד את הסנוניות ולסכן בכך את
הביצים או את הגוזלים; לכן רצוי
להתקין מדף מתחת לקן לאחר
שהגוזלים כבר פרחו. ב) באתרי קינון
מסוימים, התקנת מדף יציב עשויה
למשוך סנוניות לקנן מתחת לו, ולכן
כדאי להתייעץ איתנו על מיקום
המדף ועל אופן הצמדתו לקיר:
swallows@haai.org.il. ג) התקנת

מדף מתחת לקן גבוה מחייבת לעתים
שכירת בעל מלאכה; במקרה כזה
כדאי לארגן מבצע להתקנת מדפים
תחת כמה קינים, ולהשגיח במשך כל
תהליך העבודה שהעובד אינו פוגע
באף קן.

מדף קל אפשר להצמיד לקיר בדבק,
בנייר דבק חזק או במסמרים, ללא
קדיחה וברגים. תחת קן שאינו צמוד
לקיר (למשל על מנורה או על צינור)
אפשר לקשור בחוטים משטח דק.

יש לקבוע את המדף כ-60 ס"מ
מתחת לקן. מדף ברוחב 40-50 ס"מ,
הבולט מהקיר למרחק 25-30 ס"מ,
יחסום כל לכלוך הנופל מהקן. מומלץ
להצמיד למשטח נייר עיתון ולהחליף
רק את הנייר לאחר הקינון.

קן סנונית הרפתות ומדף לשלש
מפוליל המוצמד לקיר בנייר דבק,
בתחנת רכבת (יפו, 2017), מיום וצילום:
[Japan Bird Research Association](#)

לעתים אין צורך במדף לשלשת, ודי להניח על הרצפה תחת הקן עציץ גדול או להצמיד לרצפה בנייר דבק מפית נייר דקורטיבית ולהחליפה לאחר שהתלככה.

קן סנונית הרפתות ומדף לשלשת תלוי מפולגל, בתחנת רכבת (יפן), מיזם וצילום: [Japan Bird Research Association](http://JapanBirdResearchAssociation)

↑
חזרה
למעלה

4. האם הסנוניות מועילות לנו במשהו?

חרקים ביום בשיא הקיץ. אפילו כשמביאים בחשבון שסנונית דוגרת אינה צדה, מושבת קינון בת עשרה זוגות בלבד מחסלת הרבה יותר מ-10,000 חרקים מדי יום.

ככל שהסנוניות קרובות יותר אלינו, כך הן מגינות עלינו טוב יותר מפני חרקים טורדניים ועוקצניים. אמנם הן לא יכולות להמתין שיתושים וזבובים יגיעו לבניין ועליהן לצאת לציד במקומות עתירי חרקים, אך מכיוון שבעת הקינון הבניין הוא מוקד הפעילות שלהן, מעט מאוד יתושים וזבובים שורדים שם.

כן. סנוניות צדות חרקים מעופפים, קטנים עד בינוניים בגודלם, וביניהם יתושים וזבובים. החרקים מהווים כמעט את כל מזונן. **הסנוניות מספקות לנו שירותי הדברה טבעיים**, והן עושות זאת ללא הזיהום שגורמים חומרי הדברה וללא סכנות הבריאות הנשקפות מהם. ציד חרקים מעופפים באוויר הפתוח מחייב את הסנונית לעופף ברציפות, להוציא אנרגיה רבה – ולכן גם לאכול הרבה. לפי הערכות שמרניות, סנונית אחת אוכלת כ-60 חרקים מעופפים בשעה, או כ-850

סנונית הרפתות צדה חרק באוויר (ניו יורק, 2019), [Lucas Urbe](#), Twitter

[חזרה
למעלה](#)

5. האם סנוניות עלולות להעביר מחלות למשפחתי או לחיות שבביתי?

מקום מנוחה, אכילה או אחסנת מזון, יש לשמור על כללי זהירות בסיסיים: אין להניח מתחת לקן מוצרי מזון, ויש להזיז שולחן, ספסל או מקום רביצה שנמצאים מתחת לו (ראו גם תשובה 3).

לא. מגורים ליד קן אינם חושפים אותך ואת בני ביתך לשום סכנה. כשעוברים מתחת לקיני סנוניות בחניון, מעל הדלת וכדומה, אין ממה לחשוש ואין צורך להיזהר מדבר. עם זאת, במקרה שסנוניות בנו קן מעל

[חזרה
למעלה](#)

6. האם סנוניות עלולות לתקוף אותנו?

אדם, ומשקלן כ-20 גרם בלבד. סנונית המנסה להגן על הקן שלה מפנינו אינה מסוגלת לפגוע בנו, ומחוות האזהרה הנואשת שלה מסכנת רק אותה. מחווה כזו צריכה לעורר כבוד והתחשבות – לא פחד.

לעתים נדירות מעיזה סנונית לצלול על אדם שהתקרב לקן. במקרה כזה צריך להתרחק עוד כמה מטרים מהקן – וזהו.

חשוב לזכור שסנוניות אינן מצוידות במקור או בטפרים העלולים לפצוע

7. סנוניות התמקמו בבניין שלי. מתי הן יסיימו את הקינון?

טיפול בגוזלים שבקן ועוד כמה ימים לפחות של התכנסות משפחתית בקן לשנת לילה.

בסך הכול אפשר להעריך בגסות שקינון שהחל היום עשוי להסתיים **בעוד כ-45 יום** (בדרך-כלל מבחינים בקינון באיחור ולכן התקופה בפועל קצרה יותר), אך עקב מחזורי קינון נוספים הקן עשוי להיות פעיל עד לסתיו. כמו כן, לינת סנוניות בקן עשויה לחרוג הרבה מעבר לתקופת הקינון בפועל.

תקופת הקינון העיקרית היא בין מרץ ליולי. עם זאת, סנוניות עשויות לקנן בין פברואר לאוקטובר ואף מוקדם ומאוחר יותר, כי זוגות רבים מקננים פעמיים בעונה אחת, מרחיבים את עונת הקינון בהתאם למזג-האוויר ולעתים מקיימים אפילו שלושה מחזורי קינון רצופים.

משך מחזור קינון יחיד בקן חדש כולל שבוע עד שבועות אחדים המוקדשים לבניית קן חדש (שיפוץ קן ישן עשוי להיות הרבה יותר מהיר), 13-18 ימי דגירה, 19-29 ימי

[חזרה
למעלה](#)

[חזרה
למעלה](#)

8. האם הסרת קן לאחר תום הקינון פוגעת בסנוניות?

כן. אמנם החוק מתיר הסרת קן בנסיבות שאינן נחשבות לציד או להתעללות (פירוט בתשובה 2), אך עדיין מדובר בפגיעה בסנוניות. לכן במקרה שהקן מפריע לך – רצוי למצוא פשרה ולא להסירו.

בניית קן חדש היא עבודה מפרכת: בין קרוב לאלף ועד למעלה מאלפיים גיחות לאיסוף חומרי בנייה, במשך

שבוע-שבועיים ולעתים אף למעלה מחודש. סנוניות שנאלצו להקדיש את הזמן הזה לבניית קן חדש איבדו זמן יקר הנחוץ להן לשם גידול צאצאים. הסנוניות גם קשורות לקן שלהן ונוהגות לבקר בו הרחק מתקופת הקינון. הן עשויות להשתמש באותו קן במשך שנים רבות.

חזרה
למעלה

9. הסנוניות סיימו לקנן בביתי, ולמרות כל הנאמר לעיל אני רוצה שהן לא יחזרו לקנן כאן. מה לעשות?

קודם כל, חשוב לוודא שהן אכן אינן מקננות עוד. לא תמיד מבחינים בנוכחותן בקן, וכל פעולה נגד קינון פעיל אינה רצויה ואינה חוקית.

קיימות שיטות אחדות להרתעת סנוניות מקינון חוזר, ואין טעם לפרט: כולן יעילות רק באופן חלקי, אם בכלל (גם אם המוכר בחנות או המדביר נשבעים ש"זה עובד"...). התייעצו איתנו כדי לברר על הרתעה:

swallows@haai.org.il. **הסרת קן**

כשלעצמה אינה מרתיעה סנוניות – הן פשוט בונות קן חדש באותו מקום

קן סנונית הרפתות בחניון; הקן החדש נבנה על שרידי קן שהוסר – הכתם שעל הקיר מימין לקן (יבנה, 2021), אריאל צבל

קן סנונית הרפתות מאחורי רשת, וסנוניות מתות על הרשת (יבנה, 2020), אריאל צבל

בערך, ואגב כך מגדילות את כתם הבוץ שעל הקיר. ואם נחסמה הגישה לנקודה שהקן הוסר ממנה, הסנוניות בונות קן חדש במקום הקרוב ביותר לשם.

הדרך היחידה למנוע מסנוניות לקנן באתר מסוים היא לחסום כליל את הגישה שלהן לאתר כולו (למשל: כל חלקו התחתון של גג הפתוח בקורות). הדרך המקובלת לחסימת אתרי קינון שלמים היא התקנת רשת, אך זו איננה משימה פשוטה, וכדאי להתייעץ איתנו לפני שיוצאים לדרך. אל תסמוך/י על מתקין הרשתות שיפעל כראוי – סנוניות אינן תחום התמחותו. ללא הכנה מתאימה, הרשת שהתקנת עלולה

להיפך למלכודת ולאסוף ציפורים מתות, כמו בצילום.

הבעיה החמורה ביותר בהתקנת רשתות לחסימת סנוניות היא שימוש באביזרים לא מתאימים. בכמה מקומות בארץ הותקנה באופן מאולתר רשת דקה והוצמדה לקירות בנקודות בודדות. עד מהרה נפערו רווחים בין הרשת לקיר. סנוניות וציפורים אחרות חדרו פנימה, אך לא כולן מצאו את דרכן החוצה. ציפורים אחרות הסתבכו ברשת הרפויה. סנוניות רבות נפלו קורבן לרשתות כאלה; אל תעשו עבודה מאולתרת כזו בעצמכם ואל תזמינו בעל מלאכה שיעשה עבודה כזו!

רשת מאולתרת ורפויה תחת שרידי קן סנונית הרפתות (יבנה, 2021), אריאל צבל

סנונית הרפתות שעברה רשת לחסימת
יונים דרך חיבור רשת מרוחק מהקיר
(יבנה, 2020), אריאל צבל

רק רשת עבה וחזקה שכבלים
הושחלו לכל אורך שוליה מתאימה
לחסימת הגישה לסנוניות. הרשת
צריכה להימתח בחוזקה, ללא שום
קטע רפוי. נקודות חיבור רבות
וחזקות לקירות צריכות להבטיח
שבאף נקודה אין רווח העולה על 4
סנטימטרים (אם יש רווח כזה –
הסנוניות ימצאו אותו!). חשוב
להדגיש שרשתות שהותקנו כדי
לחסום יונים אינן חוסמות סנוניות,
כי מתקני רשתות אלה נוהגים
להשאיר רווחים בין הרשת לקיר.

הקינן במיקום חלופי קרוב מאוד
באותו אתר. גישה זו עשויה להתאים
להרחקת הקינן מפתח מתז כיבוי,
ממצלמת ביטחון, ממנורה וכדומה.
לשם כך יש להציב קן מלאכותי (או
אף מבנה תמיכה פשוט יותר לקן,
כגון מדף צר מאוד) במיקום מושך
בעיני הסנוניות – כחלופה סמוכה
לקן שהוסר כחוק לאחר עונת הקינן.

גם כאן מומלץ להתייעץ איתנו:

swallows@haai.org.il

במקרה שחסימת כניסתן של
הסנוניות לאתר השלם אינה
אפשרית, כדאי לשקול עידוד של

חזרה
למעלה

סנונית הרפתות – קינן בקן מלאכותי המוצמד
למדף עץ קולט לשלש; המתקן נתלה במקום
שאינו מפריע לאיש, במבנה ציבורי (יפן), מיזם
Japan Bird Research Association : וצילום

10. ראיתי מישהו הורס קן פעיל של סנוניות. מה לעשות?

לרשות הטבע והגנים *3639 שלוחה 3 (או בדואר moked@npa.org.il).

אנא עדכן/י אותנו על הגשת התלונה: swallows@haai.org.il

אם מדובר בקן פעיל – זוהי עבירה על החוק (פירוט בתשובה 2). במקרה כזה יש לתעד בכתב ובצילום כל פרט רלוונטי, ולהגיש תלונה טלפונית

11. שכן שלי מאיים להרוס קן פעיל של סנוניות. מה לעשות?

ההגנה הטובה ביותר לסנוניות המקננות היא שכנוע אנשים שיניחו להן לחיות בשלום. כל נימוק עשוי לעזור: יופי, הגנה עלינו מיתושים ומזבובים, "ערך טבע מוגן", נדירות, ערך חינוכי, צער בעלי-חיים, גאווה מקומית וכו'. לפעמים אין טעם להתעקש מול השכן ומוטב שאדם אחר (למשל מומחה, או דווקא ילד) ינסה לשכנע אותו.

אם ברצונך לפעול מעבר למקרה נקודתי ולהוביל קמפיין לטובת הסנוניות ביישוב שלך, אנא פנה/י אלינו: swallows@haai.org.il

למרות האיסור על פגיעה בקינים פעילים, אין לצפות שהרשויות או ארגון כלשהו יוכלו לספק הגנה ישירה על הקן. פנייה לרשות הטבע והגנים (טלפון *3639 שלוחה 3) עשויה להביא להתערבות מהירה מצד פקח הרשות – אך יש בכך תועלת רק כשמדובר בשכן שומר חוק. יתרה מזו, התערבות רשות הטבע והגנים או המשטרה אינה מובטחת מראש, ואיום על השכן בהתערבות רשותית עלול לגרום יותר נזק מתועלת.

[חזרה
למעלה](#)

[חזרה
למעלה](#)

12. קן הסנוניות התמוטט והגוזלים נפלו איתו. מה לעשות?

צריך לפעול מיד! ומכיוון שטורפים עלולים לחסל את המשפחה ברגע אחד, חשוב שלא לעזוב את המקום כדי להביא ציוד אלא לגייס לעזרתך אדם נוסף.

גוזלי סנונית הרפתות שקינם התמוטט בחניון – המחלץ מניח את הקן החלופי במקומו (שוהם, 2012), עידית מנטיץ

כשההורים עדיין בסביבה והם ניגשים לגוזלים, הפתרון המועדף הוא התקנת קן חלופי: קופסה שטוחה הגדולה מעט מהקן. דפנות הקופסה צריכות להיות נמוכות כדי שלא להקשות על ההורים להאכיל את הגוזלים שבפנים (עומק הקן של סנונית הרפתות כ-5 ס"מ בלבד). יש להצמיד את הקופסה לקיר במקום קרוב ככל האפשר למקום שהקן נפל ממנו. אם הקן שלם יש להעלותו לקופסה עם הגוזלים בתוכו, ואם

האכלת הגוזלים בקן החלופי שלעיל (שוהם, 2012), [רוני קינדרמן](#)

הוא התרסק יש לרפד את הקופסה במצע רך – ולהקפיד שאין סכנה שסנוניות יסתבכו במצע. מבצע הצלה מוצלחים נערכו בקופסאות קרטון קטנות, בסלסלות קש ואפילו בכלי פלסטיק דקים בגודל מתאים, שרופדו במצע רך והוצמדו לקיר בעזרת נייר דבק חזק.

אם השתכנעת שהגוזלים ניטשו או שאי אפשר להעלותם לאזור הקן שהתמוטט, יש להביאם לטיפול

בבית-החולים לחיות בר ברמת-גן. אל תנסה/י להאכיל או להשקות אותם. אם באפשרותך להביא מיד את הגוזלים לבית-החולים, הם ייאספו מידיך בשער הספארי, בשדרות הצבי. אם אין לך אפשרות כזו, יש לפנות לשירות חיבולנס: בתחילה יש לטלפן ל**רשות הטבע והגנים** *3639 שלוחה 3; היעד הבא הוא אחת מתחנות המעבר של חיבולנס, או הסעה ישירה לבית-החולים. לחיבולנס בפייסבוק.

13. איך אפשר למשוך סנוניות לקנן בבניין שלי?

סנוניות מעדיפות לקנן תחת תקרה מרווחת, במיוחד בפינת קיר-תקרה מוגנת או על עצם בולט ליד התקרה, למשל במעבר מקורה, בשולי גג, תחת מרפסת בולטת או בחניון תת-קרקעי. אם אין בבניין שלך מקום מתאים, סנוניות לא יקננו בו.

גם כשהמקום מתאים, קשה למשוך סנוניות למקום חדש. הסבירות לקינון גבוהה יותר בבניין או בקבוצת בניינים שכבר יש בהם קינים.

חברות בחו"ל מציעות למכירה באינטרנט קינים מלאכותיים (תיבות קינון) לסנוניות, ואפשר להכין בכוחות עצמך קן מלאכותי. עם זאת, קן מלאכותי מעוצב לאו דווקא ימשוך סנוניות יותר מקרש שהוצמד לחלקו העליון של קיר כדי שישמש כמדף צר מאוד לתמיכה בקן, בתוספת גירויים המושכים סנוניות ושלולית בוץ קרובה. לייעוץ נוסף, פנו אלינו: swallows@haai.org.il.

קינים מלאכותיים של טסית הבתים מוצמדים לתחתית תיבות קינון של
[Paul Stevens](#), Twitter, (2020, אנגליה, גג)
 סיסני חומות תחת קצה

[חזרה
למעלה](#)

14. נדמה לי שראיתי סנוניות. איך מזהים אותן?

יעזרו לך גם בזיהוי סנוניות. מיקום הסנונית עשוי לסייע בזיהוי: אמנם כל הסנוניות (מלבד סנונית המדבר) עשויות להופיע בכל מקום בארץ, אך סנונית הרפתות מקננת בעיקר בצפון ובמרכז, ולעתים גם במישור החוף. סנונית המערות, ועוד יותר ממנה טסית הבתים, מקננות בצפון ובמרכז – וכמעט שלא במישור החוף. סנונית המדבר מוגבלת בעיקר לדרום ולמזרח הארץ.

סנוניות צדות חרקים באוויר, תוך כדי תעופה רצופה. הן דומות בכך לסיסים, אך לסיסים יש כנפיים הרבה יותר ארוכות שצורתן חצי סהר, כנפיהם בתעופה פרושות תמיד והם מהירים מהסנוניות. סנוניות במנוחה מרבית לעמוד על חוטי חשמל. בישראל מקננות סנוניות מארבעה מינים, ומופיעים בה מינים נוספים שאינם מקננים. טיפ: השמות שניתנו לציפורים מבלבלים ולא

לסנונית הרפתות הבוגרת נוצות הזנב החיצוניות ארוכות במיוחד. כל החלקים העליונים של סנונית הרפתות שחורים-כחלחלים. הגרון כהה, ושאר החלקים התחתונים בהירים, בצבע לבן (בסנוניות נודדות) עד חום בהיר (בסנוניות מקננות).

לסנונית המערות זנב הדומה בצורתו לזנב סנונית הרפתות. החלקים העליונים כהים-כחלחלים, מלבד העל-שת (בין הגב לזנב) והעורף – בגוון חום בהיר. הגחון כולו בצבע קרם לבנבן, כלומר הגרון בהיר כמו החזה והבטן.

לטסית הבתים נוצות הזנב החיצוניות מעט יותר ארוכות מהנוצות המרכזיות. החלקים העליונים בגוון שחור-כחלחל, והעל-שת לבן. הגחון כולו לבן.

לסנונית המדבר זנב קצר שקצהו כמעט ישר. הסנונית כולה בצבע חום-אפור בהיר, מעט כהה יותר בחלקים העליונים לעומת הגחון.

↑
חזרה
למעלה

סנונית הרפתות (כרמיה-זיקים,
2018), גבריאל לויצקי

סנונית המערות (עין אפק,
2017), רעי סגלי

טסית הבתים (כרמיה-זיקים,
2018), גבריאל לויצקי

סנונית המדבר (דרום ים המלח,
2020), אלדד גולן

15. יש קן מבויץ ליד הבית שלי. איך מזהים את מין הסנונית?

קן סנונית הרפתות (יבנה, 2021), אריאל צבל

קן **סנונית הרפתות** קרוב לתקרה אך אינו צמוד אליה. הקן מודבק לקיר חלק, נשען על בליטה בקיר או בנוי כולו על מתקן תלוי (כגון מנורה או צינור) ליד התקרה. בחומר הקינון אפשר לזהות קש בין כדוריות הבוץ. לקן צורת גביע הפתוח בחלקו העליון: הוא עגול כשהוא נשען כולו על בסיס מוצק, ואילו בקן הצמוד לקיר העיגול 'נחתך' עד לצורת רבע גביע בקן הצמוד לפינה (בצילום). קוטר הגביע כ-13 ס"מ. קן שיש מתחתיו תמיכה עשוי להיות נמוך במידה ניכרת מגובהו, אך תיקונים עשויים להביא סנוניות לבנות גביעים גבוהים יותר מקוטרם.

הקן של **סנונית המדבר** דומה בצורתו לקן של סנונית הרפתות. במקומות ששני המינים מקננים בהם, קרוב לוודאי שזיהוי הקן יחייב תצפית בציפורים עצמן.

קן סנונית המדבר (עין גדי, 2015), [אלדד גולן](#)

קן סנונית המערות (יבנה, 2021), אריאל צבל

סנונית המערות מעדיפה להצמיד את הקן לתקרה, לעתים קרובות בפינת קיר-תקרה או בפינת עצם התלוי מהתקרה, כגון מנורה. עיקר הקן הוא מבנה בצורה כדורית פחוטה במקצת בקוטר כ-20 ס"מ, לא פעם עם תוספות בצדדים. מהמבנה העיקרי בולט בדרך-כלל חלק צר יותר המשמש כמסדרון עד לפתח הקן.

הקן של **טסית הבתים** צמוד לתקרה ולקיר. צורתו כדורית, ורוחבו כ-18 ס"מ. יש בו פתח קטן ליד התקרה. לעומת שאר הסנוניות המעדיפות לקנן ליד תקרה של קומת קרקע, הטסיות נוטות לקנן בגובה כמה קומות, והן עשויות להסתפק בתקרה צרה מאוד מעל הקן. הטסיות הן הסנוניות היחידות בישראל העשויות להצמיד כמה קינים זה לזה וליצור מושבה צפופה.

קן טסית הבתים (יבנה, 2020), אריאל צבל

16. למה אין בעלון הזה צילומים יפים של סנוניות בקן?

מחייבת להימנע מצילום קן פעיל. יוצרי העלון הזה אינם מפרסמים אפוא צילומי ציפורים דוגרות וביצים וגוזלים בקן, מלבד צילומים שנוצרו כתיעוד של מבצעי הצלה ודו-קיום בין אדם לסנונית. ויתרנו על תמונות יפהפיות, אך יש די והותר תמונות יפות אחרות של סנוניות.

צילום הוא גורם הפרעה משמעותי לקינון ציפורים, ולסנוניות בכלל זה. לא פעם ציפורים נוטשות את קינן בגלל צלם שהתקרב, או שטורפים נייגשים לקן לאחר שהצלם חשף אותו לעיניהם. נכון שלעתים אפשר לצלם ללא שום הפרעה סנוניות המקננות בבניין שלך ומקבלות ממילא את נוכחותך הקרובה, אך הזהירות

[חזרה
למעלה](#)

סנוניות הרפתות אוספות חומרי קינון –
בוץ וזרד (אשדוד, 2019), [דניאל אברהם](#)

טקסט ועיצוב: ד"ר אריאל צבל, מכון אדם וחיה לקידום דו-קיום בינינו
ובין בעלי-החיים, swallows@haai.org.il

ייעוץ: פרופ' יוסי לשם, בית-הספר לזואולוגיה, אוניברסיטת תל-אביב,
והחברה להגנת הטבע; דן אלון, מרכז הצפרות הישראלי, החברה להגנת
הטבע; שלומית ליפשיץ, המרכז לטיפול ציפורי הבר בחצר ובגינה; רוני
קינדרמן, המיזם החינוכי 'בית חם לסנוניות ולטסיות בשוהם'.

הפקה: מכון אדם וחיה לקידום דו-קיום בינינו ובין בעלי-החיים;
בשיתוף: מרכז הצפרות הישראלי, החברה להגנת הטבע; המרכז לטיפול
ציפורי הבר בחצר ובגינה; חיים וסביבה – תשתית לתנועה הסביבתית; תנו
לחיות לחיות; אנימלס.

יוני 2021

עלון זה נועד למטרות חינוך והסברה, ללא כוונת רווח. הציבור מוזמן לשעתק ולהפיץ את
העלון, ובלבד שהעלון יופץ בשלמותו ולא ייעשה בו כל שינוי. מכון אדם וחיה אינו מחזיק
בזכויות היוצרים על התמונות המופיעות בעלון. המכון מודה לצלמים שהעניקו לו רשות
להשתמש בתמונתם בעלון.

This leaflet is for educational, non-profit purposes, and the public is welcome
to copy and distribute it, provided that the leaflet is distributed in its entirety
and no change is made to it. The Human and Animal Institute does not own the
copyright to the images appearing in this leaflet. The Institute thanks the
photographers who gave it a permission to use their image in the leaflet.